

waarin men het met hem eens beweert te zijn, omdat de polemiek in zijn huidige stadium juist is ontstaan omdat men het niet met hem eens was; of men beweert dat men het nu met hem eens is geworden, en dan is dit de vrucht van de polemiek en erkenne men dit eerlijk.

Overigens is de uitdrukking „zakelijk eens zijn” zeer algemeen en vaag. Want zij wil zeggen dat men het eens is „wat de zaak betreft”, dus in een bepaalde, nader omschreven materie. En welke is deze?

Dat men polemiseren moet om door strijd der meeningen de waarheid te dienen? Dat men zóó moet polemiseren dat men zich niet verliest in algemeene verzuchtingen en vage algemeenheden, waarvan eigenlijk niemand begrijpt op welke personen en toestanden ze betrekking hebben? Of: dat men man en paard noemt en de concrete feiten aanroert, om daarvan te zeggen: dit en dat is niet wenschelijk of goorloofd? Dat er een soort geheime diplomatie is in de kerk, zoodat zich belangrijke zaken voltrekken buiten weten der goe-gemeente, der „onmondige kinderen” die maar moeten afwachten hoe de „heeren” beslissen zullen? Of: dat alle kerkelijke handelingen, welke niet tot het terrein der persoonlijke zielszorg behoort en tot dat der tuchttoefening, dus alle „algemeene” zaken de zaken der gemeente zijn, en dus openbaar in de kerken mogen en moeten behandeld worden en besproken?

Ik geloof dat bij nader onderzoek wel eens zou kunnen blijken, dat zeer velen die het „zakelijk eens zijn” het onderling met betrekking tot de in geding zijnde materie, zakelijk zeer oneens zijn, en dat er over allerlei kwesties zeer onderscheiden wordt geoordeeld.

Het is te hopen, dat wij uit het gewirwar uitkomen door de groote lijnen in het oog te vatten.

Overigens verwondert het niet, dat in vele bijzonderheden wijvingen ontstaan, omdat een ombouw in de theologie of een belangrijk onderdeel daarvan, of juist gezegd: een belangrijke voortgang in het wijsgeurig en theologisch denken en in de dogmavorming, altoos een omvorming geeft van vele zaken in den bovenbouw van het praktisch kerkelijke leven, waardoor wij andere probleemstellingen krijgen, andere zienswijzen in allerlei praktische kwesties, andere behandeling van zaken, een heele wijziging van het aspect van ons gemeenschapsleven en van onze roeping, en daarom ook noodzakelijk een conflict over allerlei onderdeeljes. Want een structuurwijziging in den bovenbouw, tengevolge van verandering in den onderbouw, kan niet zonder schokken gepaard gaan. Dat geldt voor alle levenssterren. Het geldt voor het kerkelijk leven in Ganzen, ook voor het plaatselijk gemeentelven.

Kerk en N.S.B.

„De Amsterdammer” schrijft:

De heer Van Geelkerken, secretaris van de N.S.B., die geacht wordt, lid van een Gereformeerde kerk te zijn, maar wiens attestatie bij ons weten door de Gereformeerde Kerk in Utrecht, zijn woonplaats, nog steeds niet aanvaard is, heeft eenigen tijd geleden de fingevoeligheid gehad, in een publieke vergadering mededeelingen te doen over een gesprek, dat ouderlingen van de genoemde kerk bij een huisbezoek met hem gehad hebben.

Wellicht zal dit voor de kerkelijke ambtsdragers, die nader met hem te handelen hadden, reden zijn, om voorzigtiger te zijn in hun gesprekken met hem. De N.S.B. gaat bij hem klaarblijkelijk vóór de kerk. En wat hij zelfs uit intieme kerkelijke gesprekken gebruiken kan ten voordeele van de N.S.B. gebruikt hij.

Maar daarover wilden wij niet schrijven. Nu door des heeren Geelkerken vrijmoedigheid dit vertrouwelijk gesprek publiek is geworden, is er aanleiding, om iets te zeggen over een misvatting, die men meer tegenkomt.

Eén der bezoekende ouderlingen had n.l. gezegd, dat, als hij thans te kiezen had tusschen N.S.B. en communisme, hij de eerste zou kiezen.

Deze opmerking is allerzonderlingst en kan alleen bewijzen, dat de betrokken ouderling niet op de hoogte is, heel veel vreeselijks gehoord heeft over de praktijken van het communisme, maar niet is doorgedrongen tot de beginselen, die de drijfkracht zijn van fascisme zoowel als communisme.

Beiden zijn principieel van denzelfden revolutionairen oorsprong.

Een keuze tusschen die beide kan een Christen niet doen.

Hij moet ze beide absoluut afwijzen.

Hier gaat niet op het spreekwoord: van twee kwaden moet men het minst erge kiezen. Dat kan gelden voor praktische dingen, maar niet voor beginselen.

Een Christen kan niet kiezen tusschen 't kwade beginsel van het fascisme en het kwade beginsel van het communisme.

Die twee zijn voor hem als de beet van kat of kater. Men wacht die niet af, maar onverschillig wie van de twee ons nadert, men zal zoo'n beest in zijn nekel nemen en naar het asiel brengen.

Dat geldt ook voor die beide booze stroomingen.

Ze moeten teruggedreven worden in ons volksleven. De eenige mogelijkheid daartoe is krachtige, principiele, Christelijke actie.

Als er van kiezen gesproken mag worden, is dat voor den Christen de eenige keus.

Men bedenke wel, a) dat dit geschreven is in het nummer van 25 Febr. j.l., b) dat inzake den bedoelden ouderling slechts wordt doorgeredeneerd op een mededeeling van den heer Van Geelkerken.

Overigens blijkt uit het kerkeraadsverslag van Utrecht, dat men daar handelt over de N.S.B.

K. S.

Correspondentie van de Redactie.

R. v. R. te A. — U bericht mij, dat de heer J. Gorselink van Almelo te Aalten heeft gesproken voor de C.D.U., en beweerd heeft, dat ik tegen beter weten in inzake het ontstaan der beginselverklaring der C.D.U. onwaarheden zou gesproken hebben. Met name beklagde deze heer zich dan, dat ik omstreeks 1933 zou beweerd hebben, dat de h.h. Heering, Hugenholtz, Buskes hadden meegewerkt aan deze beginselverklaring (ik zal het gezonden persverslag maar corrigeren, om niet over een woord te vallen); dat beide eerstgenoemden van dit opstellen (zoo staat het in het verslag) niets afweten; en dat ik toch nog hetzelfde zou beweren, hoewel de tegenspraak mij gemeld was.

Wonderlijk toch, dat men nergens zoo gemakkelijk onzin vertelt als op politiek terrein. De feiten zijn deze: a. ik heb nergens iets van mijzelf beweerd, doch alleen maar doorgegeven, met vermelding van de bron, wat de heer R. A. den Ouden op goede gronden, immers na lezing van een verslag van een C.D.U.-congres (!), had meegedeeld; dat n.l. bij de discussie ten congresse Ds. Faber erop gewezen had, dat de heeren Buskes, Hugenholtz, Heering bij de behandeling der beginselverklaring hadden geadviseerd; dit heb ik niet beweerd in 1933, doch op 28 Mei 1935, toen ik voor het eerst van mijn leven over de C.D.U. sprak, en wel in Amsterdam; b. vervolgens hebben Almelo'sche C.D.U.-ers met de noodige groote woorden daarover zeer verontwaardigd gedaan per circulaire; een bevriend anti-revolutionair zond mij het stuk toe; c. ik heb toen in de a.r. „Nieuwe Ov. Crt.” van antwoord gediend, en dit eveneens gedaan in „De Reformatie” (21 Juni 1935, bl. 311, kolom 1, 2, 3); natuurlijk heb ik het Almelo'sche stuk daarin afgedrukt (hebben de heeren dat ook gedaan, en heeft de heer Gorselink het vermeld, en mijn antwoord voorgelezen?); d. daarna heeft de heer R. A. den Ouden van het Kuypershuis nog eens extra de moeite genomen, in „De Reformatie” van 5 Juli 1935, bl. 324, kolom 1, 2, 3, de zaak toe te lichten, mee te deelen, dat hij een bron gebruikt had (zie boven), waaruit hij nog een voor de C.D.U. lang niet vleiende bijzonderheid aanvankelijk had weggelaten, en erop gewezen, dat de heeren van de C.D.U. toch wel wat wonderlijk deden inzake een bericht omtrent wat Ds. Faber op hun eigen congres zou gezegd hebben; e. ik zelf heb na dien het verhaal nimmer meer ter sprake gebracht, zonder de tegenspraak der C.D.U. uitdrukkelijk te vermelden (de heer G. spreekt dus onwaarheid, indien hij letterlijk beweerde, wat U meedeelt); f. maar natuurlijk heb ik erbij verteld, dat helderheid in dezen niet verkregen is, en dat men op de als steeds rake opmerkingen van den heer den Ouden niet verder is ingegaan... en ons met het raadsel heeft laten zitten. Intusschen noteeren we uit het verslag, dat

Ds. Buskes de opsteller was en geen ander, en dat het anders beweert, leugens zegt. Ik zal 't doorgesl. komt te pas inzake „t Barthianisme”.

Herinnering.

8 April geven wij de kwitanties af voor het abonnementsgeld over den termijn 1 April—30 September (ad f 2.50 + 15 cts incassokosten). In verband hiermee verzoeken wij onze abonnees, die teneinde deze incassokosten te vermijden, er de voorkeur aan geven het bedrag te remitteren, dit vóór genoemden datum te doen. (Postrekening 36000). Op het stortingsbewijs lieve men het juiste adres te vermelden, waaraan blad gezonden wordt.

Rekeninghouders bij den Postcheque- en Girodienst geven wij in overweging, gebruik te maken van de gelegenheid tot automatisch giroeren. Men behoeft voor slechts eenmaal een formulier in te vullen en onderteekenen, waarna het Centrale Postgirokantoor tegen een geringe vergoeding van 3 cent per keer zorgt, dat, zoolang men abonné wenschte te blijven, prompt op den eersten dag van elk half jaar het bedrag van het abonnementsgeld op onze rekening wordt geschreven.

De bedoelde machtigingsformulieren zijn gratis verkrijgbaar aan elk postkantoor, of worden desgewensd op aanvraag ook door ons toegezonden.

DE UITGEVER

GEREFORMEERDE KERKEN.

Beroepen te:

Boxum: Cand. J. Thomas te Leiden, hulppred. te Uithoorn; Emlichheim (Gr. Benthem): G. Visée te Nes en Wier; Epe: J. Vrolijk te Opperdoos.

Aangenomen naar:

Haarlem (4e pred. pl.): C. Veenhof te Harkstede.

Intrede te:

Beverwijk: H. Holtrop. Tekst: Openb. 1:4—7.

Generale Synode Geref. Kerken.

De Generale Synode der Gereformeerde Kerken, wie jaar te Amsterdam hoopt samen te komen, is door „de kerk” van Amsterdam bijeengeroepen op Dinsdag 25 Aug. a.s. Stukken voor de Synode zijn te richten aan het a.d. der roepende kerk, Kerkelijk Bureau, Keizersgracht 11 Amsterdam.

CHRISTELIJKE GEREFORMEERDE KERK

Bedankt voor:

Urk: W. F. Laman te Middelharnis.

Intrede te:

Wildervank: N. Brandsma. Tekst: Jes. 45:8. IJmuiden: A. Zwiap. Tekst: Psalm 80:15b.

GEREFORMEERDE GEMEENTEN.

Bedankt voor:

Bruinisse en voor Borsselle: H. Ligtenberg te Lisse.

NEDERLANDSCHE HERVORMDE KERK

Beroepen te:

Garsthuizen (toez.): Cand. K. Beks, hulppred. te Assen; Hoogeveen: W. Rijnburger te Oud-Beijerland; Numansdorp: H. K. Queré te Domburg; Randwijk: A. v. d. Kooy te Maarssen; Stavenisse: Cand. G. Lans Jr. te Huizen.

Bedankt voor:

Ridderkerk: C. van Dop te Hierden.

Intrede te:

Kockengen: Cand. I. Schipper. Tekst: Jes. 53:4a. Wageningen: J. L. G. Gregory. Tekst: 2 Tim. 2:9. Zuidzande: Cand. A. Th. Stegenga. Tekst: Openb. 1:18.

Overleden:

L. W. Bakhuizen v. d. Brink, em.-pred. te 's-Gravenhage, 74 jaar.

PREDIKANTEN.

PRACTISCHE Theologische Bibliotheek te koop gevraagd. Ook gedeeltelijk. Betaling à contant. Brieven met uitvoerige opgave van titels, beschrijvingen onder no. 25, Bureau v. d. blad.

VERSCHEENEN:

KERKSPLITSING

een „geloofsstuk” en geen „waagstuk”. Geen praat langer maar daad.

DOOR

Ds. W. F. C. VAN HELSDINGEN

Prijs f 0.25.

Bij afname van 10 ex. f 0.20 per ex.

Voor kerken waarin dit onderwerp in bespreking is, is deze brochure van zeer groot belang! Terwijl voor alle grootere kerken de brochure zeer oriënterende voorlichting geeft.

Verkrijgbaar bij den boekhandel, en, na storting van het bedrag op postrekening no. 36000, bij de Uitgevers

OOSTERBAAN & LE COINTRE - GOES

VERSCHEENEN:

KARL BARTH

DOOR

Dr G. C. BERKOUWER

Het actuele boek voor deze tijd. De Pers wijdt er uitvoerige artikelen aan. Wie bij wil zijn leze dit boek, over een der belangrijkste mannen van de 20e eeuw: Karl Barth, wiens ideeën heel de geestelijke wereld in beroering brengen.

„Met dit boek heeft de schrijver aan de belangstelling van duizenden tegemoet willen komen. Hij is daarin voortreffelijk geslaagd. Zeer instructief werk, rustig van toon, duidelijk van taal, ernstig van inhoud.”

De Standaard.

Prijs f 2.90 - Geb. f 3.75

In elken boekhandel

J. H. KOK N.V. KAMPEN

Uitgave van OOSTERBAAN & LE COINTRE, Goes.

Jezus' lijden, sterven en opstanding

Tweede druk

(Ineenvoeging der vier Evangelien)

door H. J. VAN KEMPEN

f 0.60

Al wat de vier Evangelisten over het Lijden - Sterven en de Opstanding van Jezus mededeelen, is hier naar tijdsorde met de woorden der Schrift gerangschikt.

Voor H.H. Onderwijzers van groot gemak bij de behandeling der Bijb. Geschiedenis in deze weken vóór Paschen.

Verkrijgbaar in iederen boekhandel, alsmede, na storting van het bedrag op postrekening No. 36000, bij de Uitgevers.

Chr. Muziektijdschrift „De Harp”

met maandelijksche Muziekbijlage

f 1.50 per Jaar

onder redactie van F. PIJLMAN

Neemt proef met een abonnement en U zult algeheel voldoende smaken.

Adm.-Adres: 1e Helmersstraat 94 - Amsterdam (W.)

„De Reformatie” is door 29 groote oplage HET blad van FAMILIE-ADVERTENTIE. Onze Gereform. kringen lieven daarmede te rekenen.

Heden verscheen:

CHRISTUS TUSSEN DE KANDELAREN

DOOR

Ds K. Fernhout

Met portret - Prijs 40 cts

Dit is de toespraak bij gelegenheid van de 100e en gebedsre ter herdenking van de Doleantie op Donderdag 13 Febr. 1935 in de Keizersgrachtkerk te Amsterdam.

Vergelijk hier 1935, Müller, Ze 81) Zoover zijn geweest, d

In elken boekhandel

J. H. KOK N.V. - KAMPEN

16e JAAR

Medewerker

Almelo: Ds. Mevr. G.

Dr B. A.

Drs Joh.

Ermelo: P.

Wanswerd

Pa.: Dr J.

's-Gravenh.

Alle stukken

Prof. Dr

INHOUD: Hoo

vreunden god.

kerk. (Luc. 24

206) X. Over

nationaal-social

elementen in „E

de uitverkoop!

nemen. — Zand

conferentie. I. —

poleniek. III. G

boek Chr. Nat.

— Kerknieuws.

Marclon, he

Mar

Weer ander

betekenis aan

reth, maar de

geheel misvor

reinigde, zou c

schaap, dat zi

wiens LEVEN

nis heeft, wer

de verzoening

De hoofdsce

jood Paulus c

schilderd kan

voorkeur Ra

spreekt van

Schaoulisme

Schaoul.)

De taak van

evangelie op

syrische ding

Aldus een c

steunt op he

En weer an

geheel uitsch

dat Christene

maar Bergma

van de N. S.

van het posit

hebben nu la

ons nu eindeli

2e. Zij bewe

naar den Ger

zonder meer

kan niet, ma

vinden.

En dan vin

dachten, die

typereen, die

volgens hen

A. De Germ

dig, dapper,

ronde en onl

zou er niet z

ronde, dat zo

waardig zijn.

78) Hier mag

Prins: „Hitler”

mann vergeleke

79) Deutsche

Zoo ongeveer

nation”.

80) Of hun sc

helen dat ten z

gen eerst in de

om ze er dan la

Vergelijk hier

1935, Müller, Ze

81) Zoover z

zijn geweest, d